

نام و نام خانوادگی:	نام پدر:	کد ملی:	شماره داوطلبی:
سؤالات امتحان تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		نوبت اول ۱۴۰۲	

ردیف	سؤالات	نمره
	بخش نخست: تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱	عبارت «او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت. «امثال و حکم» یکی از آثار اوست.»، چه کسی را معرفی می‌کند؟	۰/۲۵
۲	در متن زیر، یک واژه نادرست به کار رفته است، درست آن را بنویسید. «عرصه هنر «عارف قزوینی» تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. او مضامین طنز و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند.»	۰/۵
۳	شاعران زیر، سردبیری کدام یک از «روزنامه‌های دوره بیداری» را برعهده داشتند؟ الف) ادیب‌الممالک فراهانی: ب) میرزاده عشقی:	۰/۵
۴	در سال‌های مشروطه، مجله «بهار» را که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد، منتشر کرد. الف) سیداشرف‌الدین گیلانی ب) ملک‌الشعرا محمدتقی بهار ج) میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی د) میرزا محمد صادق امیری فراهانی	۰/۲۵
۵	همه گزینه‌ها، به‌جز گزینه از «آثار پژوهشی» محمدتقی بهار است. الف) تاریخ تطوّر نظم فارسی ب) سبک‌شناسی ج) تاریخ بیداری ایرانیان د) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران	۰/۲۵
۶	انجمن ادبی خاقان برای رسیدن به هدف‌رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره صفوی و دوره‌های بعد از آن، چه راهی را در پیش گرفتند؟	۰/۲۵
	بخش دوم: سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۷	کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟ «گروهی از شاعران دوره بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.» الف) برکش ز سر این سپیدمعجر / بنشین به یکی کبود آوردند ب) چون نگریم ز درد و چون ننالیم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟	۰/۲۵
۸	کدام گزینه از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه به شمار می‌آید؟ الف) گسترش یافتن نوگرایی و تجدّدخواهی ب) تنفّر از خرافات در نثر داستانی ج) توجه به حقوق مدنی زنان د) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها	۰/۲۵
۹	با توجه به ویژگی‌های نثر دوره بیداری، کدام مورد درست و کدام نادرست است؟ الف) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامه مردم نمی‌نوشتند. ب) نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر نمی‌گردد.	۰/۵
۱۰	هر یک از ویژگی‌های نثر دوره بیداری در ذیل، مربوط به کدام سطح و قلمرو است؟	۱
	ویژگی سبکی	قلمرو / سطح
	الف) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود. ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است: طنز سیاسی - اجتماعی است.	(۱) ادبی (۲) فکری (۳) زبانی

نام و نام خانوادگی:	نام پدر:	کد ملی:	شماره داوطلبی:
سوالات امتحان تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی	
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		نوبت اول ۱۴۰۲	

ردیف	سؤالات	نمره
	بخش سوم: موسیقی شعر (۶ نمره)	
۱۱	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گر برگ گل سرخ کنی پیره‌نش را / از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد. ج) در هر یک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.	۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۱۵
۱۲	دومین پایه آوایی کدام مصراع «فعلاتن» است؟ الف) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دگر دارد ب) سبک سری که زند پیش بحر لاف وجود	۰/۲۵
۱۳	در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید. «سوی چاره گشتم ز بیچارگی / ندادم بدو سر به یکبارگی» الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه	۱
۱۴	با توجه به بیت «چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست» الف) وزن بیت را بنویسید. ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید.	۰/۱۷۵
۱۵	کدام یک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟) الف) از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم ب) درد عشقی کشیده‌ام که مپرس / زهر هجری چشیده‌ام که مپرس	۰/۲۵
۱۶	وزن سومین پایه آوایی، در بیت زیر چیست؟ اگرچه حسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند / کسی به حسن و ملاحظت به یار ما نرسد	۰/۲۵
۱۷	با توجه به بیت «سوی لشکر آفریدون شدند / ز نزدیک ضحاک بیرون شدند» به سؤالات پاسخ دهید: الف) به چه دلیل واژه «سو» به شکل «س» تلفظ می‌شود؟ ب) در پایه‌های آوایی اول و دوم مصراع نخست، چه نوع اختیار شاعری زبانی یکسانی به کار رفته است؟	۱
۱۸	تقطیع واژه‌های زیر، به صورتی که مقابل آن‌ها ذکر شده است، با کدام اختیارات شاعری زبانی، مطابقت دارد؟ الف) جادویی (-ل-): ب) مرد افکن (-):	۱

نام و نام خانوادگی:	نام پدر:	کد ملی:	شماره داوطلبی:
سوالات امتحان تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		مدت زمان کل: ۹۰ دقیقه	
نوبت اول ۱۴۰۲			

ردیف	سوالات	نمره						
	بخش چهارم: زیبایی‌شناسی (۶ نمره)							
۱۹	بیت «یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌الابصار» به کدام یک از گزینه‌های زیر «تلمیح» دارد؟ (الف) فَأَيْمًا تُولَّوْا فُتِمَّ وَجْهَ اللَّهِ (ب) كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ	۰/۵						
۲۰	با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم؟ / که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» (الف) چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از «حافظ» است؟ (ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟	۰/۵						
۲۱	در بیت زیر به چه دلیل، آرایه ادبی «متناقض‌نما» دیده می‌شود؟ «ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروژی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی»	۱						
۲۲	در بیت زیر «لف و نشرها» را بیابید و آن‌ها را در جدول زیر بنویسید. «دل و کشورت جمع و معمور باد / ز ملکیت پراکندگی دور باد»	۱						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>لف‌ها</th> <th>نشرها</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱-</td> <td>۱-</td> </tr> <tr> <td>۲-</td> <td>۲-</td> </tr> </tbody> </table>	لف‌ها	نشرها	۱-	۱-	۲-	۲-	
لف‌ها	نشرها							
۱-	۱-							
۲-	۲-							
۲۳	«تلمیح» بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید. «چون خضر دید آن لب جان‌بخش دل فریب / گفتا که آب چشمه حیوان دهان توست»	۰/۵						
۲۴	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید. «از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم» (الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید. (ب) نوع لف و نشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟ (ج) اولین و سومین جفت واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.	۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۵						
۲۵	در بیت «افروختن و سوختن و جامه دریدن / پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت» (الف) «لف اول» را بیابید. (ب) نوع این «لف و نشر» را بنویسید.	۰/۵						
۲۶	با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه «متناقض‌نما» به کار رفته است. «می‌خورم جام غمی هر دم به شادتی رخت / خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می‌کند.»	۰/۵						

ردیف	سؤالات	نمره
<p>نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: شماره داوطلبی:</p> <p>سؤالات امتحان تشریحی درس: علوم و فنون ادبی ۳ رشته: ادبیات و علوم انسانی ساعت شروع: مدت زمان کل: ۹۰ دقیقه</p> <p>پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه نوبت اول ۱۴۰۲</p>		
۲۷	<p>کدام آرایه‌های زیر، بدیع لفظی هستند؟ مشخص کنید.</p> <p>الف) اغراق ب) ایهام ج) سجع</p>	۰/۲۵
بخش پنجم: نقد و تحلیل و نظم و نثر (۴ نمره)		
۲۸	<p>شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.</p> <p>«آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می‌دوم به پای سر در قنای آزادی در محیط طوفان ز ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی»</p> <p>الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است).</p> <p>ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.</p>	۰/۵ ۰/۵
۲۹	سه مورد از درون‌مایه‌های «نثر» دوره بیداری را بنویسید.	۰/۷۵
۳۰	<p>با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.</p> <p>«در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ آنالحق / ورد زبان اوست.»</p> <p>الف) قالب شعر را بنویسید.</p> <p>ب) یک تشبیه فشرده اضافی (اضافه تشبیهی) بیابید.</p> <p>ج) واژه «آنالحق» نشانگر کدام آرایه بدیع معنوی است؟</p>	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۳۱	<p>با توجه به متن زیر از «چرند و پرند دهخدا» به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>گفتم: «بابا والله من مرده شما زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟ گفتند: «برو پی کارت سواد نداری حرف نزن» باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقتن (= قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای این که چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود.»</p> <p>الف) با توجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواسته مشروطه‌خواهان چه بوده است؟</p> <p>ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را با توجه به متن بنویسید.</p>	۰/۲۵ ۰/۲۵
۳۲	<p>با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:</p> <p>«... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این‌جانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته ...»</p> <p>الف) محوری‌ترین پیام متن بالا چیست؟</p> <p>ب) نمونه‌ای از «سجع» را در متن بالا بیابید و آن را بنویسید.</p> <p>ج) چند «اضافه تشبیهی» در متن بالا به کار رفته است؟</p>	۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۲۵
۲۰	موفق باشید	جمع نمرات

سؤالات و راهنمای تصحیح درس: علوم فنون ادبی ۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
نوبت اول ۱۴۰۲		رشته: ادبیات و علوم انسانی
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	بخش نخست: تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱	عبارت «او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت. «امثال و حکم» یکی از آثار اوست.» چه کسی را معرفی می‌کند؟ علامه علی‌اکبر دهخدا (۵/۲۵)	۰/۲۵
۲	در متن زیر، یک واژه نادرست به کار رفته است، درست آن را بنویسید. «عرصه هنر «عارف قزوینی» تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. او مضامین طنز و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند.» به جای «طنز» واژه «وطن‌دوستی» درست است. (۵/۵)	۰/۵
۳	شاعران زیر، سردبیری کدام‌یک از «روزنامه‌های دوره بیداری» را برعهده داشتند؟ الف) ادیب‌الممالک فراهانی: روزنامه مجلس (۵/۲۵) ب) میرزاده عشقی: روزنامه قرن بیستم (۵/۲۵)	۰/۵
۴	در سال‌های مشروطه، مجله «بهار» را که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد، منتشر کرد. الف) سیداشرف‌الدین گیلانی ج) میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی ج) میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی (۵/۲۵)	۰/۲۵
۵	همه گزینه‌ها، به جز گزینه از «آثار پژوهشی» محمد تقی بهار است؟ الف) تاریخ تطوّر نظم فارسی ج) تاریخ بیداری ایرانیان ج) تاریخ بیداری ایرانیان (۵/۲۵) ب) سبک‌شناسی د) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران	۰/۲۵
۶	انجمن ادبی خاقان برای رسیدن به هدف‌هایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره صفوی و دوره‌های بعد از آن، چه راهی را در پیش گرفتند؟ تقلید از آثار پیشینیان (۵/۲۵) «با نوشتن واژه «تقلید» نمره تعلق بگیرد.»	۰/۲۵
	بخش دوم: سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۷	کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟ «گروهی از شاعران دوره بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.» الف) برکش ز سر این سپیدمعجر / بنشین به یکی کبود اورند ب) چون نگریم ز درد و چون ننالیم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟ بیت الف یا برکش ز سر این سپیدمعجر / بنشین به یکی کبود اورند (۵/۲۵)	۰/۲۵
۸	کدام گزینه از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه به شمار می‌آید؟ الف) گسترش یافتن نوگرایی و تجدّدخواهی ب) تنفر از خرافات در نثر داستانی ج) توجه به حقوق مدنی زنان د) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها گزینه (د) یا حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها (۵/۲۵)	۰/۲۵

سؤالات و راهنمای تصحیح درس: علوم فنون ادبی ۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه																			
نوبت اول ۱۴۰۲		رشته: ادبیات و علوم انسانی																			
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره																			
۹	با توجه به ویژگی‌های نثر دوره بیداری، کدام مورد درست و کدام نادرست است؟ الف) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ذوق عامه مردم نمی‌نوشتند. نادرست (۰/۲۵) ب) نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر نمی‌گردد. نادرست (۰/۲۵)	۰/۵																			
۱۰	هر یک از ویژگی‌های نثر دوره بیداری در ذیل، مربوط به کدام سطح و قلمرو است؟ الف) سطح زبانی (۰/۵) ب) سطح فکری (۰/۵)	۱	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ویژگی سبکی</th> <th>قلمرو / سطح</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.</td> <td>۱) ادبی</td> </tr> <tr> <td>ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است: طنز سیاسی - اجتماعی است.</td> <td>۲) فکری</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۳) زبانی</td> </tr> </tbody> </table>	ویژگی سبکی	قلمرو / سطح	الف) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.	۱) ادبی	ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است: طنز سیاسی - اجتماعی است.	۲) فکری		۳) زبانی										
ویژگی سبکی	قلمرو / سطح																				
الف) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می‌شود.	۱) ادبی																				
ب) از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است: طنز سیاسی - اجتماعی است.	۲) فکری																				
	۳) زبانی																				
	بخش سوم: موسیقی شعر (۶ نمره)																				
۱۱	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد. ج) در هر یک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>الف) پایه‌های آوایی مصراع اول</td> <td>گر برگ گ</td> <td>ل سرخ گ</td> <td>نی پی ر</td> <td>نش را</td> <td>(۰/۵)</td> </tr> <tr> <td>ب) ارکان معادل</td> <td>مستفعل</td> <td>مستفعل</td> <td>مستفعل</td> <td>(فع لن)</td> <td>(۰/۵)</td> </tr> <tr> <td>ج) اختیارات</td> <td>مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم</td> <td>مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم</td> <td></td> <td></td> <td>(۰/۵)</td> </tr> </tbody> </table>	الف) پایه‌های آوایی مصراع اول	گر برگ گ	ل سرخ گ	نی پی ر	نش را	(۰/۵)	ب) ارکان معادل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	(فع لن)	(۰/۵)	ج) اختیارات	مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم	مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم			(۰/۵)
الف) پایه‌های آوایی مصراع اول	گر برگ گ	ل سرخ گ	نی پی ر	نش را	(۰/۵)																
ب) ارکان معادل	مستفعل	مستفعل	مستفعل	(فع لن)	(۰/۵)																
ج) اختیارات	مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم	مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم			(۰/۵)																
۱۲	دومین پایه آوایی کدام مصراع «فعلاتن» است؟ الف) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دگر دارد ب) سبک سری که زند پیش بحر لاف وجود گزینۀ (ب) یا مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن (۰/۲۵)	۰/۲۵																			
۱۳	در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید. «سوی چاره گشتم ز بیچارگی / ندادم بدو سر به یکبارگی» الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند الف) در هجای اول کلمه (سو) (۰/۵) ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه ب) در هجای دوم (ی) (۰/۵)	۱																			
۱۴	با توجه به بیت «چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست» الف) وزن بیت را بنویسید الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن (۰/۲۵) فاعلن (۰/۲۵) ب) حذف همزه یا اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (تغییر مصوت کوتاه به بلند) (۰/۲۵) (ذکر یک مورد کافی است).	۰/۷۵																			

سؤالات و راهنمای تصحیح درس: علوم فنون ادبی ۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
نوبت اول ۱۴۰۲		رشته: ادبیات و علوم انسانی
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۵	کدام یک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟) الف) از کرده خوبستن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم ب) درد عشقی کشیده‌ام که می‌رس / زهر هجری چشیده‌ام که می‌رس ب) درد عشقی کشیده‌ام که می‌رس / زهر هجری چشیده‌ام که می‌رس (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۶	وزن سومین پایه آوایی، در بیت زیر چیست؟ اگرچه حُسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند / کسی به حُسن و ملاحظت به یار ما نرسد مَفَاعِلُنْ (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۷	با توجه به بیت «سوی لشکر آفریدون شدند / ز نزدیک ضحاک بیرون شدند» به سؤالات پاسخ دهید: الف) به چه دلیل واژه «سو» به شکل «س» تلفظ می‌شود؟ زیرا واژه «سو» به واژه «لشکر» اضافه شده است. (۰/۵) ب) در پایه‌های آوایی اول و دوم مصراع نخست، چه نوع اختیار شاعری زبانی یکسانی به کار رفته است؟ کسره اضافه پایان واژه «سوی» و «لشکر» بلند تلفظ شده است یا (تبدیل مصوت کوتاه به بلند) یا (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) (۰/۵)	۱
۱۸	تقطیع واژه‌های زیر، به صورتی که مقابل آن‌ها ذکر شده است، با کدام اختیارات شاعری زبانی، مطابقت دارد؟ الف) جادویی (-U-): کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (۰/۵) ب) مرد افکن (---): حذف همزه (۰/۵)	۱
بخش چهارم: زیبایی‌شناسی (۶ نمره)		
۱۹	بیت «یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌الابصار» به کدام یک از گزینه‌های زیر «تلمیح» دارد؟ الف) فَأَيْتَمَا تَوَلَّوْا فَمَّ وَجَهَ اللَّهِ ب) كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ الف) فَأَيْتَمَا تَوَلَّوْا فَمَّ وَجَهَ اللَّهِ (۰/۵)	۰/۵
۲۰	با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم؟ / که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» الف) چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از «حافظ» است؟ از ترکیب «لسان غیب» که لقب حافظ است. (۰/۲۵) ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟ تضمین. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	در بیت زیر به چه دلیل، آرایه ادبی «متناقض‌نما» دیده می‌شود؟ «ز کوی یار می‌آید نسیم باد نروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی» شاعر در مصراع دوم، مدعی است که با مدد گرفتن از باد نروزی می‌توان چراغ دل را روشن کرد که این امر در زبان، محال است؛ زیرا باد، چراغ را خاموش می‌کند نه روشن و یا هر مفهوم مشابه دیگر. (۱)	۱

سؤالات و راهنمای تصحیح درس: علوم فنون ادبی ۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه						
نوبت اول ۱۴۰۲		رشته: ادبیات و علوم انسانی						
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره						
۲۲	<p>در بیت زیر «لف و نشرها» را بیابید و آن‌ها را در جدول زیر بنویسید.</p> <p>«دل و کشورت جمع و معمور باد / ز مُلکت پراکندگی دور باد»</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th>لفها</th> <th>نشرها</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱-</td> <td>۱-</td> </tr> <tr> <td>۲-</td> <td>۲-</td> </tr> </tbody> </table> <p>لفها: ۱- دل (۰/۲۵) ۲- کشور (۰/۲۵) نشرها: ۱- جمع (۰/۲۵) ۲- معمور (۰/۲۵)</p> <p>هر مورد درست (۰/۲۵) نمره تعلق می‌گیرد.</p>	لفها	نشرها	۱-	۱-	۲-	۲-	۱
لفها	نشرها							
۱-	۱-							
۲-	۲-							
۲۳	<p>«تلمیح» بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.</p> <p>«چون خضر دید آن لب جان‌بخش دل فریب / گفتا که آب چشمه حیوان دهان توست»</p> <p>اشاره به داستان خضر نبی که به چشمه آب حیات دست یافت و به جاودانگی رسید. (۰/۵)</p>	۰/۵						
۲۴	<p>با توجه به بیت زیر، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.</p> <p>«از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم»</p> <p>الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید. مهر و کین. (۰/۵)</p> <p>ب) نوع لف و نشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟ مرتب. (۰/۲۵)</p> <p>ج) اولین و سومین جفت واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید. عفو و خشم، مهر و کین. (۰/۵)</p>	۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۵						
۲۵	<p>در بیت «افروختن و سوختن و جامه دریدن / پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت»</p> <p>الف) «لف اول» را بیابید. ب) نوع این «لف و نشر» را بنویسید. الف) افروختن (۰/۲۵) ب) لف و نشر نامرتب (۰/۲۵)</p>	۰/۵						
۲۶	<p>با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه «متناقض‌نما» به کار رفته است.</p> <p>«می‌خورم جام غمی هر دم به شادی رخت / خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می‌کند.»</p> <p>با غم شادمانی کردن در کلام شاعر به شکل ادبی و هنرمندانه، تناقض دارد (۰/۲۵) زیرا نمی‌توان با غم شادمانی کرد و این غیرممکن است. (۰/۲۵)</p>	۰/۵						
۲۷	<p>کدام آرایه‌های زیر، بدیع لفظی هستند؟ مشخص کنید.</p> <p>الف) اغراق ب) ایهام ج) سجع</p> <p>ج یا سجع (۰/۲۵)</p>	۰/۲۵						
	بخش پنجم: نقد و تحلیل و نظم و نثر (۴ نمره)							
۲۸	<p>شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.</p> <p>«آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می‌دوم به پای سر در قفای آزادی در محیط طوفان ز ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی»</p> <p>الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است). دوره بیداری (۰/۲۵) مسعود سعد یا سعدی (ذکر یک مورد نمره تعلق می‌گیرد) (۰/۲۵)</p> <p>ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید. ویژگی آزادی‌خواهی و وطن‌دوستی (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)</p>	۰/۵ ۰/۵						

سؤالات و راهنمای تصحیح درس: علوم فنون ادبی ۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
نوبت اول ۱۴۰۲		رشته: ادبیات و علوم انسانی
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۲۹	سه مورد از درون مایه‌های «نثر» دوره بیداری را بنویسید. آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش‌ها و فنون نوین (ذکر سه مورد هر کدام (۰/۲۵))	۰/۷۵
۳۰	با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ آنالحق / ورد زبان اوست.» الف) قالب شعر را بنویسید. شعر نو (نیمایی). (۰/۲۵) ب) یک تشبیه فشرده اضافی (اضافه تشبیهی) بیابید. ابر گیسوان یا سرود آنالحق. (۰/۲۵) ج) واژه «آنالحق» نشانگر کدام آرایه بدیع معنوی است؟ تلمیح. (۰/۲۵)	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۳۱	با توجه به متن زیر از «چرند و پرند دهخدا» به سؤالات پاسخ دهید. گفتم: «بابا والله من مرده شما زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟ گفتند: «برو پی کارت سواد نداری حرف نزن» باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (= قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای این که چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود.» الف) با توجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواسته مشروطه‌خواهان چه بوده است؟ قانون (۰/۲۵) ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را با توجه به متن بنویسید. سادگی و روانی (۰/۲۵)	۰/۲۵ ۰/۲۵
۳۲	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید: «... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته ...» الف) محوری‌ترین پیام متن بالا چیست؟ شکایت از دوری و عدم ارتباط با محبوب خود یا هر مفهوم درست دیگر (۰/۲۵) ب) نمونه‌ای از «سجع» را در متن بالا بیابید و آن را بنویسید. گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن (۰/۵) ج) چند «اضافه تشبیهی» در متن بالا به کار رفته است؟ شش (۶) (۰/۲۵) (رشته مراودت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مراودات)	۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۲۵
 <p>دیرستان غیر دولتی دخترانه</p> <p>۰۱۳-۴۲۵۵۵۲۱۴ www.Rastaschool.com</p> <p>لنگرود: بلوار عبدالکریمی، روبه روی پلیس ۱۰+، دیرستان غیر دولتی دخترانه</p>		
۲۰	موفق باشید	جمع نمرات